

NVRR-Metadossier Jeugdhulp

Analyse – Do's & Don'ts – Lijst Rekenkamerrapporten

Project uitgevoerd door

CORINE BAARDA

In opdracht van NVRR, juni 2022

Inhoud

1	Jeugdhulp.....	3
2	Hoofd- en subthema's database Jeugdhulp	4
3	Analyse inhoud Rekenkamerrapporten.....	6
	3.1 <i>Inleiding</i>	6
	3.2 <i>Centrale vragen</i>	6
	3.3 <i>Normen</i>	7
	3.4 <i>Conclusies en aanbevelingen</i>	8
4	Tips & Tricks en Do's & Don'ts	15
5	Rekenkamerrapporten in het NVRN-Metadossier Jeugdzorg	18

1 Jeugdhulp

Sinds de invoering van de Jeugdwet op 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk geworden voor de hulp en zorg aan kinderen, jongeren en hun ouders. Het gaat dan bijvoorbeeld om hulp bij problemen in het gezin, maar ook om hulp bij psychische en gedragsproblemen van kinderen en jongeren. De toeleiding naar jeugdhulp kan, behalve via de gemeente, via een verwijzing door de huisarts, een medisch specialist of een jeugdarts die ook kunnen indiceren of via gecertificeerde instellingen (GI's), scholen, de rechter, het Openbaar Ministerie of een justitiële jeugdinrichting. Gemeenten zijn niet enkel verantwoordelijk voor het uitvoeren van de jeugdhulp, zij moeten ook het jeugdhulpsysteem lokaal vormgeven. Gemeenten kunnen zelf bepalen hoe ze deze stelselwijziging vormgeven, maar zij moeten in ieder geval het volgende organiseren:

- Vertalen van de Jeugdwet naar lokaal beleid.
- Opstellen van beleidsregels en een verordening voor jeugdhulp.
- Lokaal of in regionaal verband inrichten van de toegang tot jeugdhulp.
- Lokaal of in regionaal verband contracteren/inkopen van jeugdhulp bij instellingen voor jeugd- en opvoedhulp, gecertificeerde instellingen en gespecialiseerde.
- Lokaal of in regionaal verband opzetten van de administratieve organisatie (beschikkingen, afhandeling facturatie, contractmanagement, monitoring).

De stelselwijziging is geen doel op zich, maar een middel om een concrete omslag in de jeugdhulp te realiseren (de zgn. transformatie) om de volgende doelen te bereiken:

- Gebruik maken van de eigen kracht van jongeren, ouders en hun sociale netwerk. Het is belangrijk dat zij de regie blijven houden over hun leven en dat ze samen met hun eigen omgeving en professionele hulpverleners naar oplossingen zoeken.
- Minder snel medicijnen voorschrijven en de zorgvraag terugbrengen.
- Eerder (jeugd)hulp bieden op maat voor kwetsbare kinderen.
- Samenhangende hulp voor gezinnen bieden: 1 gezin krijgt 1 plan met 1 regisseur.
- Meer ruimte voor jeugdprofessionals en minder regedruk bij hun werk.

Ontwikkelingen

Hoewel de verwachting in 2015 was dat de stelselwijziging ertoe zou leiden dat de inzet van jeugdhulp zou afnemen, blijkt dat niet het geval te zijn; er is landelijk een stijging van het aantal jongeren dat jeugdhulp ontvangt, de uitgaven aan jeugdhulp zijn harder gestegen dan het aantal cliënten en er is sprake van steeds zwaardere/complexere problematiek (Benchmarkanalyse uitgaven jeugdhulp in 26 gemeenten). Daarom heeft het ministerie van VWS met de VNG, jeugdhulpaanbieders, jeugdhulpprofessionals en cliënten in het Actieprogramma voor de Jeugd belangrijke, aanvullende doelen gesteld voor 2018-2021, zoals een betere toegang tot jeugdhulp en meer kinderen thuis laten opgroeien. Verder wil het kabinet de jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering beter organiseren. Zo wil het kabinet dat gemeenten meer samenwerken bij de inkoop van specialistische zorg voor kinderen en gezinnen. In het kader hiervan wordt een wijziging van de Jeugdwet voorbereid (brief aan de Tweede Kamer van 7 november 2019 en brief aan de Tweede Kamer van 20 maart 2020). Tot slot heeft het kabinet besloten dat voor 2022 ruim €1,3 miljard extra naar de jeugdhulp gaat, ter compensatie van de tekorten in de jeugdzorg (afsprake tussen kabinet en VNG in juni 2022).

Websites met meer informatie:

- <https://voordejeugd.nl>
- <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/jeugdhulp/>

2 Hoofd- en subthema's database Jeugdhulp

Het metadossier Jeugd is gemaakt op basis van een inventarisatie van Rekenkamer-onderzoeken op dit beleidsterrein. De database die de NVRR heeft gemaakt bevat veel informatie over de Rekenkameronderzoeken naar jeugdhulp. Deze informatie is geordend op basis van een aantal hoofd- en subthema's. Tabel 1 geeft een overzicht van de thema's op basis waarvan de Rekenkamerrapporten zijn geïnventariseerd.

Tabel 1 Hoofd- en subthema's inventarisatie jeugdhulp

Hoofdthema's	Subthema's
Beleidskaders Jeugdhulp	Wet- en regelgeving
	Beleid(sdoelen)
Financiën	Budget
	Begroting/Jaarverslag
	Uitgaven
	Inkoop
	Aanbesteding
Sturing	Sturende rol college
Kaderstelling	Kaderstellende rol gemeenteraad
Controle	Controlerende rol gemeenteraad
Toezicht	Monitoring
	Evaluatie/onderzoek
Informatievoorziening	Informatievoorziening sturing
	Informatievoorziening kaderstelling
	Informatievoorziening controle
Organisatie	Organisatie van de jeugdhulp
	Transformatie
	Aanbod jeugdhulp
	Afspraken met uitvoerende organisaties
Toegang jeugdhulp	Organisatie van de toegang
	Uitvoering naar toeleiding hulp of advies
	Signalering
	Bereik hulpverlening
Praktijk uitvoering jeugdhulp	Uitvoering jeugdhulp
	Betrokken organisaties
	Centrum voor Jeugd en gezin (CJG)
	Sociaal team
	Voorzieningen
	Samenwerking
	Integrale aanpak
	Kinderbescherming
	Jeugdreclassering
	Preventie
	Opgroeien
	Zelfredzaamheid
	Maatschappelijke participatie
Kortdurend verblijf	
Aansluiting aanbod op vraag	

	Kwantiteit hulpverlening
	Kwaliteit hulpverlening
Prestaties	Prestaties Jeugdbeleid
Resultaat	Resultaat Jeugdbeleid
Effectiviteit	Effectiviteit Jeugdbeleid
Efficiëntie	Efficiëntie Jeugdbeleid

3 Analyse inhoud Rekenkamerrapporten

3.1 Inleiding

De hoofdthema's die in tabel 1 zijn opgenomen, zijn gebruikt voor het inventariseren van de *centrale vragen* en de *normen* die zijn beschreven in de Rekenkamerrapporten. De subthema's uit tabel 1 zijn gebruikt voor het inventariseren van de *onderzoeksvragen*, de *conclusies* en de *aanbevelingen* die zijn beschreven in de Rekenkamerrapporten.

Om iets meer te kunnen zeggen over de inhoud van de Rekenkamerrapporten die over Jeugdhulp zijn geschreven, is nagegaan hoe vaak de hoofdthema's in de centrale vragen (§2.2) en de normen (§2.3) terugkomen én hoe vaak de subthema's in de conclusies en aanbevelingen (§2.4) terugkomen.

3.2 Centrale vragen

Tabel 2 geeft een overzicht van de verschillende hoofdthema's die in de centrale vragen van de Rekenkameronderzoeken voorkomen.¹

Tabel 2 Centrale vragen Rekenkameronderzoek Jeugdhulp (n=42)

Hoofdthema centrale vraag	Aantal RK(cie)s	%
Organisatie	19	45
Praktijk uitvoering jeugdhulp	18	43
Effectiviteit	17	40
Controle	15	36
Kaderstelling	15	36
Resultaat	13	31
Beleidskaders Jeugdhulp	10	24
Prestaties	10	24
Financiën	8	19
Informatievoorziening	8	19
Sturing	8	19
Efficiëntie	7	17
Toezicht	6	14
Toegang jeugdhulp	4	10

In tabel 2 valt het volgende op:

- De centrale vragen in de rapporten beslaan veel verschillende thema's; een groot deel van de Rekenkamer(cie)s (45%) is in hun centrale vraag ingaan op de Organisatie van de Jeugdhulp. De hoofdthema's Praktijk van de uitvoering van de jeugdhulp (43%) én Effectiviteit (40%) komen ook bij een groot deel van de Rekenkamer(cie)s voor.
- Hoewel de Praktijk van de uitvoering vaak voorkomt als hoofdthema, komt het hoofdthema Toegang jeugdhulp relatief weinig voor in de hoofdvragen (10%).

¹ Een centrale vraag kan betrekking hebben op meerdere hoofdthema's.

- Op de voor gemeenteraden belangrijke hoofdthema's Informatievoorziening (19%), Toezicht (14%) en Financiën (19%), is door relatief weinig Rekenkamer(cie)s ingegaan.

3.3 Normen

De normen die de Rekenkamer(cie)s hebben geformuleerd, geven ook een indicatie van de onderwerpen die door de Rekenkamer(cie)s zijn onderzocht op het gebied van jeugdhulp.2 Tabel 3 geeft weer een overzicht.

Tabel 3 Normen Rekenkameronderzoek jeugdhulp (n=34)³

Normen	Aantal RK(cie)s	%
Informatievoorziening	29	85
Beleidskaders Jeugdhulp	28	82
Toezicht	25	74
Praktijk uitvoering jeugdhulp	24	71
Effectiviteit	23	68
Kaderstelling	22	65
Financiën	22	65
Prestaties	22	65
Resultaat	21	62
Sturing	20	59
Toegang jeugdhulp	20	59
Organisatie	16	47
Controle	15	44
Efficiëntie	10	29

Uit tabel 3 blijkt het volgende:

- Bovenaan bij de normen staan de hoofdthema's Informatievoorziening (85%), Beleidskaders Jeugdhulp (82%) en Toezicht (74%). Dat Informatievoorziening en toezicht als thema's hoog scoren, is opvallend omdat bij de *centrale vragen* deze thema's minder vaak aan bod komen (respectievelijk 19% en 14%) (zie tabel 2)
- Een grote meerderheid van de Rekenkamer(cie)s (85%) heeft normen geformuleerd voor Informatievoorziening, echter bij een minderheid (19%) is dit hoofdthema een onderwerp van de *centrale vraag* (zie tabel 2).
- Voor de Praktijk van de uitvoering stellen relatief veel Rekenkamer(cie)s normen (71%), maar voor de Organisatie van de jeugdhulp is dat veel minder het geval (47%).
- Normen voor de controlerende rol van de gemeenteraden zijn minder vaak geformuleerd (44%) dan voor de kaderstellende rol van de raden (65%).

² Een norm kan betrekking hebben op meerdere hoofdthema's.

³ Acht Rekenkamer(cie)s hebben geen normenkader gebruikt/opgenomen in het rapport.

- Hoewel weinig Rekenkamer(cie)s in hun *centrale vraag* het hoofdthema Toegang jeugdhulp hebben opgenomen (10%) (zie tabel 2), heeft een groot deel daar wel normen over geformuleerd (74%).
- Een ruime meerderheid van de Rekenkamer(cie)s (68%) heeft voor het relatief moeilijk te onderzoeken hoofdthema Effectiviteit normen geformuleerd.

3.4 Conclusies en aanbevelingen

De conclusies en aanbevelingen zijn geïnventariseerd op basis van 44 subthema's die onder 14 hoofdthema's vallen (zie ook tabel 1).

Hoofdthema's met één subthema

Zeven hoofdthema's bestaan uit één subthema. Dit zijn de hoofdthema's: Sturing, Kaderstelling, Controle, Prestaties, Resultaat, Effectiviteit en Efficiëntie. Omdat deze hoofdthema's slechts één subthema hebben, zijn de aantallen (die in de tabellen staan) onderling vergelijkbaar. De aantallen geven nml het aantal Rekenkamer(cie)s weer dat het betreffende subthema in hun conclusies dan wel aanbevelingen heeft opgenomen

Hoofdthema's met meerdere subthema

De overige zeven hoofdthema's bestaan uit meerdere subthema's. Dit zijn de hoofdthema's: Praktijk uitvoering jeugdhulp, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Toegang jeugdhulp, Toezicht en Beleidskaders Jeugdhulp. Omdat het aantal subthema's per hoofdthema verschilt zijn de aantallen (zoals opgenomen in de tabellen) niet onderling vergelijkbaar zijn. De tabellen geven wel een indicatie welke hoofdthema's veel voorkomen in de conclusies en aanbevelingen.

3.4.1 Conclusies

Conclusies hoofdthema's met één subthema

In tabel 4 staat per hoofdthema (met één subthema) het aantal Rekenkamer(ie)s dat conclusies heeft getrokken waarin het betreffende thema aan bod komt. In de 4e kolom staan de percentages.

Tabel 4 Conclusies: hoofdthema's met één subthema (n=42)

Hoofdthema	Subthema	Aantal RK(cie)s	%
Sturing	Sturende rol college	28	67%
Controle	Controlerende rol raad	26	62%
Resultaat	Resultaat Jeugdbeleid	25	60%
Effectiviteit	Effectiviteit Jeugdbeleid	25	60%
Kaderstelling	Kaderstellende rol raad	24	57%
Prestaties	Prestaties Jeugdbeleid	22	52%
Efficiëntie	Efficiëntie Jeugdbeleid	16	38%

In tabel 4 is te zien dat een meerderheid van de Rekenkamer(cie)s (67%) conclusies trekt ten aanzien van de sturende rol van het college (67%) en de controlerende rol van de raad (62%). Een minderheid van de Rekenkamer(cie)s (38%) trekt conclusies over de efficiëntie van het Jeugdbeleid. Vergeleken met de *centrale vragen* die de Rekenkamer(cie)s hebben gesteld valt het op dat bovenstaande

thema's veel minder vaak daarin terugkomen (range van 17% (Efficiëntie) tot 40% (Effectiviteit)) (zie tabel 2).

Conclusies hoofdthema's met meerdere subthema's

In tabel 5 staat per hoofdthema (met meerdere subthema's) het aantal conclusies dat betrekking heeft op het betreffende hoofdthema. In de 3^e kolom staat aangegeven hoeveel subthema's elk hoofdthema heeft.

Tabel 5 Conclusies: hoofdthema's met >1 subthema's (n=42)

Hoofdthema	Aantal	Aantal subthema's
Praktijk uitvoering jeugdhulp	116	17
Informatievoorziening	66	3
Organisatie	59	4
Financiën	55	5
Toegang jeugdhulp	50	4
Toezicht	46	2
Beleidskaders Jeugdhulp	35	2

In tabel 5 is te zien dat de meeste conclusies (116) zijn geformuleerd op het hoofdthema Praktijk uitvoering Jeugdhulp. Dit is logisch omdat dit hoofdthema de meeste subthema's heeft (17). In het kader van deze analyse gaat het té ver om voor alle subthema's van de hoofdthema's in tabel 5 aan te geven hoeveel Rekenkamer(cie)s er conclusies over hebben geformuleerd. Daarom is besloten, om naast het hoofdthema Praktijk uitvoering Jeugdhulp, voor drie hoofdthema's te beschrijven welke conclusies er zijn getrokken. Dit zijn: Informatievoorziening, Organisatie en Financiën.

Conclusies Praktijk Uitvoering jeugdhulp

Tabel 5a geeft een overzicht van de subthema's, van het hoofdthema Praktijk uitvoering jeugdhulp, waarop de Rekenkamer(cie)s conclusies hebben geformuleerd.

Tabel 5a Conclusies: subthema's Praktijk uitvoering jeugdhulp (n=42)

Subthema Praktijk uitvoering jeugdhulp	Aantal RK(cie)s	%
Uitvoering jeugdhulp	25	60%
Samenwerking	16	38%
Betrokken organisaties	12	29%
Integrale aanpak	12	29%
Preventie	10	24%
Kwantiteit hulpverlening	8	19%
Sociaal team	7	17%
Centrum voor Jeugd en gezin (CJG)	7	17%
Aansluiting aanbod op vraag	7	17%
Opgroeien	4	10%
Voorzieningen	3	7%
Kwaliteit hulpverlening	3	7%
Kinderbescherming	1	2%
Kortdurend verblijf	1	2%
Jeugdreclassering	0	0%
Zelfredzaamheid	0	0%
Maatschappelijke participatie	0	0%

In tabel 5a is het volgende te zien:

- Een meerderheid van de conclusies (60%) gaat over de uitvoering van de jeugdhulp in het algemeen.
- Er worden door meerdere Rekenkamer(cie)s ook conclusies getrokken over de samenwerking (38%), betrokken organisaties (29%) en integrale aanpak (29%).
- Over preventie en opgroeien wordt door een deel van de Rekenkamer(cie)s nog wel conclusies getrokken (resp. door 24% en 10%), maar de overige soorten hulpverlening (zoals kindbescherming (2%), kortdurend verblijf (2%) of zelfredzaamheid (0%)) komen nauwelijks terug in de conclusies.

Conclusies Informatievoorziening

Tabel 5b Conclusies: subthema's Informatievoorziening (n=42)

Subthema Informatievoorziening	Aantal RK(cie)s	%
Informatievoorziening controle	31	74%
Informatievoorziening sturing	20	48%
Informatievoorziening kaderstelling	17	40%

In tabel 5b is te zien dat de conclusies over de informatievoorziening in meerderheid betrekking hebben op de informatievoorziening die van belang is voor het vervullen van de controlerende rol door de raad. Het is opvallend dat een groot deel van de Rekenkamer(cie)s conclusies trekken over

de informatievoorziening, omdat dit thema minder vaak voorkomt in de *centrale vragen* (19%) (zie tabel 2).

Conclusies Organisatie

Tabel 5c Conclusies: subthema's Organisatie (n=42)

Subthema Organisatie	Aantal RK(cie)s	%
Transformatie	20	48%
Organisatie van de jeugdhulp	18	43%
Aanbod jeugdhulp	14	33%
Afspraken met uitvoerende organisaties	7	17%

Uit tabel 5c blijkt dat bijna de helft van de Rekenkamer(cie)s (48%), wat betreft de organisatie van de Jeugdhulp, een conclusie heeft getrokken die betrekking heeft op de transformatie van de jeugdhulp. Ook de organisatie van de jeugdhulp in het algemeen komt bij een groot deel van de Rekenkamer(cie) terug in de conclusies. Opvallend is dat een minderheid van de Rekenkamer(cie)s (17%) in de conclusies aandacht heeft besteed aan de afspraken met uitvoerende organisaties.

Conclusies Financiën

Tabel 5d Conclusies: subthema's Financiën (n=42)

Subthema Financiën	Aantal RK(cie)s	%
Uitgaven	21	50%
Begroting/Jaarverslag	12	29%
Inkoop	12	29%
Budget	10	24%
Aanbesteding	0	0%

Uit tabel 5d blijkt dat 50% van de Rekenkamer(cie)s een conclusie trekt over de uitgaven aan jeugdhulp. Geen van de Rekenkamer(cie)s heeft een conclusie geformuleerd over de aanbesteding van jeugdhulpverlening.

3.4.2 Aanbevelingen

Aanbevelingen hoofdthema's met één subthema

In tabel 6 staat per hoofdthema (met één subthema) het aantal Rekenkamer(ie)s dat aanbevelingen heeft geformuleerd waarin het betreffende thema aan bod komt. In de 4e kolom staan de percentages.

Tabel 6 Aanbevelingen: hoofdthema's met één subthema (n=42)

Hoofdthema	Subthema	Aantal RK(cie)s	%
Kaderstelling	Kaderstellende rol raad	30	71%
Sturing	Sturende rol college	29	69%
Controle	Controlerende rol raad	20	48%
Resultaat	Resultaat Jeugdbeleid	14	33%
Prestaties	Prestaties Jeugdbeleid	12	29%
Effectiviteit	Effectiviteit Jeugdbeleid	11	26%
Efficiëntie	Efficiëntie Jeugdbeleid	5	12%

In tabel 6 is te zien dat de meeste Rekenkamer(cie)s (71%) aanbevelingen hebben gedaan over de kaderstellende rol van de raad. Dat is opmerkelijk omdat een stuk minder Rekenkamer(cie)s daarover ook een conclusie had getrokken, namelijk 57% (zie tabel 4). Verder formuleert een meerderheid van de Rekenkamer(cie)s (69%) een aanbeveling over de sturende rol van het college (69%). Iets minder dan de helft (48%) heeft een aanbeveling over de controlerende rol van de raad, terwijl een grote meerderheid (62%) daarover wél een conclusie had getrokken.

Aanbevelingen hoofdthema's met meerdere subthema's

In tabel 7 staat per hoofdthema (met meerdere subthema's) het aantal aanbevelingen dat betrekking heeft op het betreffende hoofdthema. In de 3e kolom staat weer aangegeven hoeveel subthema's elk hoofdthema heeft.

Tabel 7 Aanbevelingen: hoofdthema's met >1 subthema's (n=42)

Hoofdthema	Aantal	Aantal subthema's
Praktijk uitvoering jeugdhulp	69	17
Informatievoorziening	68	3
Toezicht	51	2
Organisatie	41	4
Financiën	37	5
Toegang jeugdhulp	36	4
Beleidskaders Jeugdhulp	35	2

Zoals weer te verwachten is, blijkt uit tabel 7 dat de meeste aanbevelingen betrekking hebben op de praktijk van de uitvoering van jeugdhulp (69). Er is daarnaast een opvallend groot aantal aanbevelingen gericht op de verbetering van de informatievoorziening (68); een aantal dat overigens vergelijkbaar is met het aantal conclusies op dit thema (66) (zie tabel 5).

De scores in tabel 7 zijn weer gebruikt om, naast het hoofdthema Praktijk uitvoering jeugdhulp, drie hoofdthema's te selecteren en daarvoor te bekijken op welke subthema's er aanbevelingen zijn geformuleerd. Dit zijn: Informatievoorziening, Toezicht en Organisatie.

Aanbevelingen Praktijk Uitvoering jeugdhulp

Tabel 7a Aanbevelingen: subthema's Praktijk uitvoering jeugdhulp (n=42)

Subthema Praktijk uitvoering jeugdhulp	Aantal RK(cie)s	%
Samenwerking	19	45%
Uitvoering jeugdhulp	13	31%
Betrokken organisaties	6	14%
Centrum voor Jeugd en gezin (CJG)	6	14%
Preventie	6	14%
Sociaal team	5	12%
Aansluiting aanbod op vraag	4	10%
Voorzieningen	3	7%
Integrale aanpak	3	7%
Opgroeien	2	5%
Kwantiteit hulpverlening	1	2%
Kwaliteit hulpverlening	1	2%
Kinderbescherming	0	0%
Jeugdreclassering	0	0%
Zelfredzaamheid	0	0%
Maatschappelijke participatie	0	0%
Kortdurend verblijf	0	0%

In tabel 7a is het volgende te zien:

- Een groot deel van de Rekenkamer(cie)s (45%) heeft een aanbeveling geformuleerd over de samenwerking.
- Opvallend is dat een minderheid van de Rekenkamer(cie)s (31%) aanbevelingen heeft gedaan over de uitvoering van de jeugdhulp, terwijl een meerderheid (60%) daarover conclusies heeft getrokken (zie tabel 5a).
- Slechts 14% van de Rekenkamer(cie)s heeft een aanbeveling over de betrokken organisaties, terwijl 29% daarover conclusies heeft (zie tabel 5a).
- Dit geldt ook voor het subthema Integrale aanpak, waarover 7% een aanbeveling doet, terwijl 29% daarover een conclusie heeft getrokken (zie tabel 5a).

Aanbevelingen Informatievoorziening

Tabel 7b Aanbevelingen: subthema's Informatievoorziening (n=42)

Subthema Informatievoorziening	Aantal RK(cie)s	%
Informatievoorziening controle	29	69%
Informatievoorziening sturing	20	48%
Informatievoorziening kaderstelling	19	45%

Evenals bij de conclusies (zie tabel 5b) doet een meerderheid van de Rekenkamer(cie)s (69%) een aanbeveling die betrekking heeft op de informatievoorziening die van belang is voor het vervullen van de controlerende rol door de raad.

Aanbevelingen Toezicht

Tabel 7c Aanbevelingen: subthema's Toezicht (n=42)

Subthema Toezicht	Aantal RK(cie)s	%
Monitoring	27	64%
Evaluatie/onderzoek	24	57%

In tabel 7c is te zien dat zowel monitoring als evaluatie subthema's zijn waarover de meerderheid van de Rekenkamer(cie)s (respectievelijk 64% en 57%) aanbevelingen heeft geformuleerd.⁴

Aanbevelingen Organisatie

Tabel 7d Aanbevelingen subthema's: Organisatie (n=42)

Subthema Organisatie	Aantal RK(cie)s	%
Organisatie van de jeugdhulp	14	33%
Afspraken met uitvoerende organisaties	14	33%
Transformatie	8	19%
Aanbod jeugdhulp	5	12%

In tabel 7d is te zien dat 19% van de Rekenkamer(cie)s een aanbeveling heeft geformuleerd die betrekking heeft op de transformatie van de Jeugdhulp. Dit is opmerkelijk weinig, omdat bijna de helft van de Rekenkamer(cie)s (48%) hierover conclusies heeft geformuleerd (zie tabel 5c). Daarnaast is het opvallend dat 33% een aanbeveling heeft geformuleerd met betrekking tot de afspraken met uitvoerende organisaties, terwijl een minderheid van de Rekenkamer(cie)s (17%) hierover een conclusie heeft getrokken (zie ook tabel 5c).

⁴ Bij een extra check in de database bleek dat over beide subthema's een vergelijkbaar percentage Rekenkamer(cie)s conclusies heeft getrokken: Monitoring 60% en Evaluatie/onderzoek 50%.

4 Tips & Tricks en Do's & Don'ts

Op basis van de inventarisatie die de NVRR heeft gemaakt van de Rekenkamerrapporten op het gebied van jeugdhulp, geven we een aantal algemene en specifieke tips/opmerkingen voor de Rekenkamer(cie)s die onderzoek willen gaan uitvoeren naar het onderwerp jeugdhulp.

Algemene tips/opmerkingen Rekenkameronderzoek:

- Zorg voor een goede leesbaarheid van het rapport. Dit kan door:
 - Een duidelijke structuur van de rapportage. Voorbeelden: Rekenkamer(cie)s Berkelland, Doetinchem, Hilversum, Kampen en Drimmelen.
 - Naast het reguliere rapport een publieksversie uit te brengen. Een voorbeeld: Rekenkamercommissie Oss.
 - Het rapport in een format op te maken dat digitaal goed leesbaar is door bijvoorbeeld met tabbladen te werken (Rekenkamercommissie Oss) of de rapportage in de vorm van een of meerdere factsheets op te maken (Rekenkamercommissies Maassluis, Leiden en Leiderdorp).
- Het bevordert de leesbaarheid als conclusies en aanbevelingen worden geformuleerd in één zin met daaronder een korte toelichting. Goede voorbeelden zijn o.a.: Rekenkamer(cie)s Doetinchem, Hilversum en Berkelland.
- Neem altijd normen of een normenkader op in het rapport.⁵ Hiermee maak je het onderzoeksproces transparant voor de ambtelijke organisatie, het college en de raad; zij weten op basis van welke uitgangspunten de conclusies van het onderzoek getrokken zijn. Bij het opstellen van de normen kan je rekening houden met de volgende aspecten:
 - Zorg dat er een relatie is tussen de normen en de centrale -/ onderzoeksragen en/of de conclusies.
 - Overweeg om de gebruikte normen te operationaliseren. Een voorbeeld hiervan is te zien in het rapport van de Rekenkamercommissie Maastricht.
 - Beschrijf duidelijk wat je met “het bereiken van doelen” bedoelt. Het bereiken van doelen kan namelijk betrekking hebben op doeltreffendheid, effectiviteit, resultaten, outcome, prestaties of maatschappelijke effect.
- In verschillende rapporten wordt gesproken over “de gemeente”. Het is duidelijker om te spreken over het college en/of de gemeenteraad omdat beide andere functies, rollen en verantwoordelijkheden hebben.

Specifieke tips/opmerkingen onderzoek naar jeugdhulp:

- Het onderwerp Jeugdhulp kan onderzocht worden vanuit veel verschillende invalshoeken. Wanneer een onderzoek naar jeugdzorg erg breed wordt opgezet, dan kan men vaak in de conclusies deze ambitie niet waarmaken. Het is de kunst om het onderwerp van onderzoek goed af te bakenen. Tips hiervoor zijn:
 - Kies één specifiek onderwerp om te onderzoeken. Voorbeelden: Rekenkamer(cie)s Hardenberg (onderwerp: informatievoorziening raad/college), Hulst en Terneuzen (onderwerp: risicomanagement), Leeuwarden (onderwerp: wachttijden), Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland (onderwerp: financiële situatie jeugdhulp) en Hellevoetsluis (onderwerp: gemeenschappelijke regeling jeugdhulp).

⁵ Van alle Rekenkamerrapporten die geïnventariseerd zijn, zijn in acht rapporten geen normen opgenomen.

- Zorg dat de onderwerpen die je kiest ook daadwerkelijk onderzoekbaar zijn. Hier kom je achter door vooronderzoek te doen. Onderzoek naar bijvoorbeeld effectiviteit of efficiëntie waarin conclusies worden getrokken over informatievoorziening, monitoring of evaluatie, gaan dus eigenlijk niet over effectiviteit of efficiëntie.
- Als je effectiviteit of efficiëntie wil onderzoeken operationaliseer dan deze brede begrippen in duidelijke normen. Voorbeelden: Rekenkamer(cie)s Amstelveen en Arnhem (effectiviteit) én Hilversum en Kempengemeenten (effectiviteit en efficiëntie).
- Als je de resultaten, prestaties of (maatschappelijke) effecten van het Jeugdbeleid wil onderzoeken, neem dan de ervaringen van jongeren en ouders mee door ze te interviewen (groepsinterviews of individueel). Voorbeelden: Rekenkamer(commissie)s Amersfoort, Amstelveen en Arnhem.
- Veel gebruikte methoden van onderzoek naar jeugdhulp zijn documentenanalyse en het voeren van interviews. Sommige Rekenkamer(cie)s hebben ook andere methoden van onderzoek ingezet, zoals:
 - Rekenkamercommissie Maassluis: organiseren van zgn. werkateliers voor verschillende groepen, waarin samen is gekeken naar wat al gerealiseerd is en wat nog nodig is. In de opeenvolgende werkateliers is voortgebouwd op materiaal dat voorkwam uit de voorgaande werkateliers.
 - Rekenkamercommissie Land van Cuijk: organiseren van inloopavonden voor raadsleden zonder agenda, presentatie en zonder stukken om te lezen.
 - Rekenkamercommissie Ede: bijwonen casuïstiekbespreking Multi-Problem Gezinnen
 - Rekenkamer(cie)s Amsterdam en Amstelveen: voeren van groeps gesprekken met jeugdigen en hun ouders.
- Je kan een data-analyse uitvoeren met behulp van openbare data. Van elke gemeente is namelijk, via het CBS, informatie beschikbaar op het gebied van jeugdhulp. Op basis van deze gegevens kan je:
 - Voor de eigen gemeente de ontwikkelingen vanaf 2015 laten zien voor verschillende onderwerpen zoals zorggebruik en type jeugdhulp. Voorbeelden: Rekenkamercommissies Den Helder en Kampen.
 - Een benchmark uitvoeren door de eigen gemeente te vergelijken met een referentiegemeenten of Nederland. Voorbeelden: Rekenkamercommissies Raalte Heerenveen en Horst aan de Maas.

Links naar databases van het CBS:

- Landelijke CBS-cijfers jeugdhulp: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2018/44/aantal-jongeren-met-jeugdzorg-daalt-eerste-helft-2018>
 - Benchmarkgegevens op gemeenteniveau: <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/benchmark-jeugdzorg>
 - Dashboard benchmarkgegevens op gemeenteniveau: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/jeugd-en-jeugdhulpverlening/>
 - Stateline Jeugdzorg: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/navigatieScherm/thema?themaNr=82337>
- Tot slot nog een paar mooie voorbeelden die de NVRR hier ook nog benoemd wil hebben:
 - De Rekenkamercommissie Houten geeft uitgebreide, duidelijke aanbevelingen met betrekking tot de informatiebehoefte van de raad.
 - De Rekenkamercommissie Maassluis geeft bouwstenen voor het opstellen van een ontwikkelagenda voor Jeugdbeleid

- De Rekenkamercommissies Opsterland en Weststellingwerf hebben in hun rapport een mooi voorbeeld opgenomen van een processchema voor een backoffice voor jeugdhulp.

5 Rekenkamerrapporten in het NVR- Metadossier Jeugdzorg

- Alkmaar, *Tussenstand uitvoering jeugdhulp*, 2018.
- Amersfoort, *Rekenkameronderzoek Jeugdhulp in Amersfoort*, 2019.
- Amstelveen, *Jeugd beleid Amstelveen*, 2018.
- Amsterdam, *Jeugdhulp in Amsterdam. Inkoop specialistische jeugdhulp*, 2020.
- Arnhem, *It takes Arnhem to raise a child. Onderzoek naar effectief jeugd beleid*, 2020.
- Berkelland, *Zicht op de jeugdhulp in Berkelland*, 2019.
- Coevorden, *De Jeugdzorg in Coevorden. Een analyse van beleid, uitvoering en resultaten*, 2020.
- De Ronde Venen, *Doorpakken op de implementatie! Transformatie jeugdhulp*, 2019.
- Den Helder, *De effecten van de transformatie in de jeugdzorg in Den Helder*, 2018.
- Doetinchem, *Zicht op de jeugdhulp, dat zal de raad een zorg wezen*, 2018.
- Drimmelen, *Jeugdhulp onder de loep*, 2020.
- Ede, *Uitvoering jeugdhulp op koers?*, 2019.
- Elburg, Nunspeet, Oldebroek en Putten, *Raad weten met Jeugdhulp. Onderzoek sturing en monitoring door de gemeenteraden Elburg, Nunspeet, Oldebroek en Putten*, 2017.
- Geldermalsen, *Onderzoek naar de uitvoering van de jeugdzorg binnen de gemeente Geldermalsen*, 2018.
- Groene Hart, Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Waddinxveen en Zuidplas), *Inkoop Jeugdhulp*, 2018.
- Gulpen-Wittem, *Transformatie jeugdhulp in de Gemeente Gulpen-Wittem*, 2019.
- Hardenberg, *Informatievoorziening jeugdhulp*, 2019.
- Heerenveen, *Jeugdzorg, geen zorg voor later ...*, 2017.
- Hellevoetsluis, *Grip op gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond*, 2020.
- Hilversum, *Tussenstand uitvoering jeugdhulp Hilversum*, 2019.
- Horst aan de Maas, *Evaluatie Jeugdzorg Horst aan de Maas*, 2018.
- Houten, *Informatievoorziening aan de gemeenteraad inzake jeugdhulp*, 2018.
- Hulst en Terneuzen, *Een zorgeloze jeugd? Effectieve risicobeheersing Jeugdzorg*, 2019.
- Kampen, *De Jeugd van Tegenwoordig. Onderzoek naar uitvoering jeugdhulp Kampen*, 2019.
- Kempengemeenten, (Eersel, Oirschot, Reusel-De Mierden), *Jeugdzorg op de goede weg?*, 2017.
- Land van Cuijk, (Boxmeer, Cuijk, Grave, Mill en Sint Hubert, Sint Anthonis), *Onderzoek naar jeugdhulp in het Land van Cuijk. "Raadsperspectief op jeugdhulp"*, 2018.
- Lansingerland, *In de groei. De toegang tot jeugdhulp in Lansingerland*, 2017.
- Leeuwarden, *Wachttijden in de jeugdhulp. Quick Scan van de Rekenkamer Leeuwarden naar aard, omvang en oorzaken van wachttijden in de jeugdhulp*, 2019.
- Leiden en Leiderdorp, *Toegang tot jeugdzorg Leiden/ Toegang tot jeugdzorg Leiderdorp*, 2018.
- Maassluis, *Onderzoek decentralisaties jeugdhulp gemeente Maassluis*, 2018.
- Maastricht, *De afstemming tussen jeugdzorg en onderwijs* 2019.
- Medemblik – Opmeer, *Doeltreffendheid Samenwerking Jeugdhulp*, 2019.
- Midden-Drenthe, *Rapportage Jeugdhulp*, 2019.
- Noordoostpolder, *Uitvoering van de jeugdzorg in Noordoostpolder*, 2019.

- Olst-Wijhe, *Sturing op doelbereik Jeugd en Wmo*, 2018.
- Opsterland en Weststellingwerf, *Financiële sturing jeugdwet. Onderzoek naar de financiële sturing door de gemeente Opsterland/Weststellingwerf op de uitvoering van de jeugdwet*, 2020.
- Oss, *Vindbaarheid en beschikbaarheid van de specialistische jeugdhulp in Oss*, 2018.
- Raalte, *Jeugdhulp: de lat steeds een stukje hoger. Onderzoek naar de jeugdhulp in de gemeente Raalte*, 2019.
- Smalingerland, *Jeugdzorg: geen zorg voor later*, 2017.
- Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland, *Financiële situatie en prognose Jeugdzorg Stede Broec – Enkhuizen- Drechterland*, 2020.
- Woerden, *Jeugdhulp, reden tot zorg?*, 2017.
- Zandvoort, *Jeugdzorg*, 2018.